

III. 8, 9 Vasištha popisuje vlastnosti toho, kdo dosáhl osvobození.

RÁMA se zeptal: Jakým způsobem lze tohoto poznání dosáhnout a co bych měl vědět, aby skončilo to, co je poznatelné, a mohlo být dosaženo nepoznatelného?

VASIŠŤHA odpověděl: Mylná představa o tom, že tento svět je skutečný, je pevně zakořeněná v důsledku nepřetržitého mylného uvažování. To však lze změnit hned v ten den, kdy se dostaneš do společnosti svatých mužů a ke studiu posvátných textů. Ze všech textů je tato Mahá-Rámájana nejlepší. Co lze najít v jiných textech, zde nechybí, a co tu najít nelze, není ani jinde. Pokud však někdo nemá chuť ke studiu této knihy, nechť studuje cokoli jiného.

Jakmile zmizí mylné představy a je pochopena Pravda, pak toto pochopení člověka natolik naplní, že o tom rozjímá a mluví, raduje se z toho a učí to druhé. Takový člověk je *džívanmukta*, osvobozený za života, anebo *vidéhamukta*, osvobozený, jenž je bez těla.

RÁMA se zeptal: Pane, jaké jsou vlastnosti toho, kdo se nazývá *džívanmukta* nebo *vidéhamukta*?

VASIŠŤHA odpověděl: Ten, kdo žije zdánlivě normální život a přitom zakouší celý svět jako prázdnotu, je *džívanmukta*. V bdělém stavu zakouší klid hlubokého spánku a ani v nejmenším se ho nedotýká potěšení ani bolest. Bdí i v hlubokém spánku, ale nikdy se nebudí do tohoto světa. Jeho poznání není zamřeno skrytými touhami. Může se zdát, že má něco rád a něco nerad, nebo že má strach, ale ve skutečnosti je prázdný jako prostor. Je osvobozen od sobectví a chtění a zůstává nedotčen jakoukoli činností či nečinností. Nenahání nikomu strach a sám se nikoho nebojí. Až přijde jeho čas a odloží své tělo, stane se z něj *vidéhamukta*.

Vidéhamukta je a přitom není, není „já“ ani „druzí“. Je Sluncem, které září, je bohem Višnu, jenž všechny ochraňuje, je Rudrou, který vše ničí, i Brahmou, který vše tvoří. Je prostorem, zemí, vodou i ohněm. *Vidéhamukta* je kosmické Vědomí, jež je samou podstatou všech bytostí. On sám je vším, co je v minulosti, přítomnosti i budoucnosti.

RÁMA se opět zeptal: Pane, moje vnímání je pokřivené, jak mohu dosáhnout stavu, který jsi nyní popsal?

VASIŠŤHA odpověděl: Ó Rámo, to, co se označuje jako osvobození, je samo *Brahman*, Absolutno, jež jediné skutečně existuje. Co je zde vnímáno jako „já“ a „ty“, to pouze budí dojem vlastní existence, ve skutečnosti nic takového neexistuje, neboť to nikdy nebylo zrozeno. Jak můžeme tvrdit, že se *Brahman* těmito světy někdy stalo?